



L'equip d'actors de la sèrie *Senyor retor*.

## D'alqueries i rectors a videojocs per a 'facebook'

El castigat sector audiovisual valencià aposta per ampliar els seus mercats amb la mirada posada en Canal 9

**PABLO FERRI** València

**J**a fa uns quants anys que el món de l'audiovisual valencià pateix les fuetades de la crisi. "El 2008, Canal 9 ens va avisar d'una retallada en el pressupost per a l'any següent del 25%", explicava aquesta setmana Lluís Miquel Campos, president de l'Associació Valenciana d'Estudis de Doblatge i Sonorització. "L'any següent, ens va informar d'una altra retallada, aquesta vegada del 75%". La cadena autonòmica, llevat de ficcions reeixides com *L'Alqueria Blanca* o *Senyor Retor*, a penes ofereix faena al sector. Però Canal 9 respon només a un dels problemes. La crisi ha deixat sense mitjans les empreses, que troben dificultats per a obtenir

préstecs en els bancs per a finançar els seus projectes. A més, l'evolució imparable del model de consum audiovisual obliga el sector a revisar cada pas endavant, a estudiar-lo i decidir si es tracta del moviment adequat o si podria executar-lo millor, per a més plataformes, per a més xarxes socials, adequar-lo al 3D...

La situació de Lluís Miquel i dels seus potser és una de les més delicades. Els estudis de doblatge van nàixer a l'empara de Canal 9 i ara pateixen tisorades i endarreriments quant als pagaments. Els altres, productors de ficció, de publicitat, de cine o d'animació, amb més o menys dependència de la cadena, tracten de subsistir amb la mirada

posada en nous mercats i noves maneres d'enllançar el producte.

"La dècada passada, Canal 9 va fer un gran esforç per la ficció i va forçar el desenvolupament de la indústria audiovisual a la Comunitat", reflexiona Kiko Martínez, de la productora Nadie es Perfecto. "Van emergir una bona quantitat de tècnics, de directors, de directors de fotografia, d'actors, d'actrius... Ara es posa en dubte el model i fa por que es destruisca el que va tardar tant de temps a crear-se", afeg. Malgrat el to una mica melancòlic que brolla de les seues paraules, Martínez i la seua productora van tenir la "sort" de colar una sèrie en l'escaleta de la cadena, *Senyor Retor*, que gairebé ha doblat l'au-

diència mitjana amb la primera temporada i ja han firmat per a rodar-ne una segona.

Amb tot, suposa una excepció. "En els últims tres anys hem girat cap a Madrid",

"L'única possibilitat per a subsistir rau a transcendir el 'monopantallisme'"

explica, "hem volgut expandir-nos perquè Canal 9 no fóra l'únic client. Volem treballar ací, però no sols això". "L'objectiu", diu, "és col·locar una ficció en alguna cadena nacional".

Diversificar-se, alçar el cap. Els productors coincideixen en el fet que l'única possibilitat per a subsistir a llarg termini rau a transcendir el *monopantallisme*: No es pot pensar en una cadena de televisió, ni tan sols es pot pensar només en la pantalla de televisió, sinó també en la de l'ordinador, en la de la tauleta, en la del *smart phone*, fins i tot en la del cine. "Hem d'aprendre a treballar per a moltes pantalles", incideix Antonio Mansilla, de Sorolla Films. Mansilla, president, a més, de l'associació de productors Avapi, sentència: "Si d'ací a cinc anys no facturem ja el 15% o el 20% amb projectes per a terminals mòbils o Internet estarem perduts".

PASSA A LES PÀGINES 2 I 3

**PUNT DE MIRA**

### La crisi segons Yourcenar

Joan F. Mira

**T**orne a llegir aquest estiu, per tercera vegada, els tres volums de la més bella literatura memorialista que conec, que són els records d'infantesa i de família de Marguerite Yourcenar: el primer *Souvenirs pieux*, el segon *Archives*

*du Nord*, i el tercer *Quoi? L'Éternité*. De fet, ja fa mesos que em dedico assíduament a la lectura i relectura de memòries (qui sap per què: potser un vague projecte), com ara les de Josep M. de Sagarra, o les d'Elias Canetti, o la novel·la/memòria/fantasia històrica de Peter Esterházy, o l'armari ple d'ombres del poeta Gamoneda. Yourcenar, en un passatge del primer volum, passa per Brussel·les l'any 1956, ja en edat madura, doncs, i visita el museu d'art per contemplar uns quadres de Pieter Bruegel, *El recompte de Betlem* (que prepara la massacre dels innocents), *La caiguda d'Icar* i *La caiguda dels àngels rebels*. Un vel de pessimisme universal cobreix la vis-

ta de l'escriptora davant de les dures escenes de Bruegel, i del record d'altres quadres semblants, i diu, parlant del seu propi temps històric de mitjan segle XX: "La brutalitat, l'avidesa, la indiferència als mals dels altres, la bogeria i l'estúpidesa regnaven més que mai sobre el món, multiplicades per la proliferació de l'espècie humana, i dotades, per primera vegada, de les eines de la destrucció final. La crisi present es resoldria, potser, després d'haver atacat només un nombre limitat d'éssers humans. D'altres en vindrien, cadascuna agreujada per les seqüeles de les crisis precedents: l'inevitable ha començat ja. Els guardians, recorrent amb un pas

militar les sales del museu per avisar que tancaven, semblaven proclamar el tancament de tot" (traducció meua). Així escriu la dama quinze anys després d'aquella visita, confirmada en les seues sospites i visions. Visqué la crisi dels anys vint i trenta, conegué els desastres de la guerra i de la postguerra, i sobretot observà com aquell món ordenat i encara net de la seua infantesa s'enfonsava en cada crisi, i cada crisi era pitjor que l'anterior: perquè ens fan més estúpids, no més intel·ligents. Si Yourcenar haguera conegut aquesta crisi nostra, la crisi d'ara, estic segur que tornaria a escriure: "La brutalitat, l'avidesa, la indiferència als mals dels altres, etc."

## “Ací hi ha talent”, diuen representants del sector

El clúster audiovisual valencià treballa per “adaptar-se als mercats estrangers i per produir pensant en aquests”

Ve de la **PÀGINA 1**

La qüestió és si l'audiovisual valencià és competitiu a pesar de la crisi. “Ací hi ha talent”, de-fén Vicente Muñoz, president del clúster audiovisual valencià, que agrupa les empreses del sector. Paco Gisbert, de l'associació d'empreses d'animació valencianes, li dóna suport. “Tenim talent, però no hi ha diners. De-venem ser de les poques comunitats que no manté un festival d'animació. No dic que ens regalen res”, aclareix, “només una mica de suport. Ací tenim un dels millors especialistes mundials del *stop-motion*, Pablo Llorens, que va guanyar un premi Goya fa uns anys. I no és l'únic Goya!”. Antonio Mansilla insisteix en això mateix: “Conec gent que treballa al Canadà, o a Los Angeles,

que ho porta molt bé; la pitjor part és precisament aquesta, que la gent jove se'n va perquè ací no troba res”.

Muñoz, que entén l'aturada com un bon moment per a pensar, té esperances en el fet que la nova consellera de Cultura i Turisme, Lola Johnson, fins ara directora de Canal 9, es recorde d'ells. En tot cas, Muñoz, que a més gestiona la productora Conta Conta (la que va crear *Autoindefinitos*), concreta que “el clúster està potenciant la internacionalització dels productes, tant a l'hora d'adaptar els que hi ha com a l'hora de produir pensant en els mercats exteriors”.

Tanmateix, això costa diners. Muñoz indica que la dificultat per a finançar projectes és el desavantatge principal per a les em-

preses del sector. Gisbert recorda que fa anys l'Institut de la Petita i Mitjana Indústria Valenciana el va ajudar a anar a Cannes. “En llocs així fas contactes”, argumenta. Ara estan pràcticament tots parats, “fent cosetes”.

El 2010, el 20% de les empreses del sector de l'audiovisual van desaparèixer. Així, les que queden fan tant com poden. Ximo Pérez, de Trivisión, explica que han hagut de diversificar-se “moltíssim”. “El 50% de la nostra facturació és cine, però també treballem l'animació i la ficció a escala nacional”. Trivisión, que ha multiplicat per sis la facturació en 10 anys, produeix, a més, *L'Alqueria Blanca*, la sèrie més reeixida de Canal 9 amb una mitjana d'audièn-



## MAMEN GARCIA Actriu i cantant

### “Quan s'abusa molt de la imatge s'ha de descansar”

XAVIER ALIAGA València

Entrevistar la veterana actriu i cantant Mamen García, amb una trajectòria impossible de condensar en unes línies i un dels rostres valencians més populars, és com retrobar-se amb la tieta bohèmia que ve de visita i ens conta com li van les coses. Tan propera i càlida com el seu darrer disc, *El cofrecito* (2011), una deliciosa col·lecció de temes compostos per ella amb textos que semblen arrancats de les entranyes. Tretze cançons en la roldalia del jazz, gravades amb el suport de valuosos músics com ara Albert Sanz, Javier Colina o Jorge Rossy, que fluctuen entre el vitalisme de Samba para una niña de marzo o el neguit de la colpidora *Canciones para nadie*. El motiu de l'entrevista, de fet, és el tercer disc en solitari de l'antiga vocalista de Patxinguier Z, un tipus d'oxigenació després d'un atafegat període catòdic en què l'hem poguda veure en nombroses sèries per a Canal 9, com ara *Socarrats i Maniàtics*, o *Escenas de matrimonio* en Tele 5.

“Fa temps que tenia el material arreplegat, però les circumstàncies discogràfiques són les que són. Els dos discos anteriors els vaig haver de produir jo. Si no hi ha una discogràfica darrere, no tens massa opcions”, explica sobre la gestació d'*El cofrecito*. “Era una manera també de desempalle-

gar-me de l'audiovisual. Quan s'abusa molt de la imatge s'ha de descansar, tot i que també he de dir que, darrerament, Canal 9 no compta gaire amb mi”. García, en tot cas, va trobar espai per a macerar el material i entrar en l'estudi amb músics de garanties, “els millors en el món del jazz ara mateix”, assegura. Dotze hores de gravació, tan sols, enregistrant la banda al complet, amb so directe, amb alguns talls com ara La base impenible o l'esmentada *Canciones para nadie*, dats i beneïts en la primera presa. Per això l'organi-

“Si no hi ha una discogràfica darrere, no tens massa opcions”

“La crisi és general i la cultura és el sector més esguitat”

citat i la immediatesa del disc. Calidesa ressaltada per l'autora amb les lletres, amb el que defineix com “un toc femení”. “Són sentiments senzills, que ens passen a tots, però amb un punt de vista literari, jugant amb les paraules...”. Un compte pendent



L'actriu i cantant Mamen García. / JESÚS CÍSCAR

amb la seua biografia: Mamen García envià composicions de caire intimista al mític programa de Fernando García Tola, en els vuitanta. Però el conductor de *Si yo fuera presidente* preferí la sornegueria festiva de Patxinguier Z. Això no significa que l'ar-

tista renuncié a la seua innegable bis còmica en els recitals, com a eina per a connectar amb els espectadors. “En el teatre representes un personatge, però en un recital estàs tu, despullant-te un poc, és una cosa molt profunda. Jo no m'aïlle del

públic, com alguns cantautors, sinó que necessite apropar-m'hi”, aclareix.

*El cofrecito* tindrà ara la seua vida en directe. I en l'horitzó professional, un possible llargmetratge i un projecte televisiu amb El Terrat, encara en fase inicial. Fer teatre ha esdevingut més complicat. “Està fotuda la cosa. La crisi és general i la cultura és el sector més esguitat. El circuit de teatres pràcticament ha desaparegut i les companyies de teatre han de fer meravelles per poder representar”, explica. I tampoc no confia en el fet que millore el panorama en la radiotelevisió pública valenciana. “Jo sóc gran i ja no aspire a res,estic molt contenta d'haver arribat on he arribat”, diu, amb la serenitat que dóna una carrera densa i deliberadament heterodoxa que va merèixer el premi Berlanga a la trajectòria professional, el 2009. Però alhora confessa sentir-se amb ganes de dir i fer encara més coses: entre els possibles projectes, un disc en valencià per al qual ja està arreplegant material. En algun moment la conversa deriva cap a la Mamen García ciutadana que ha llegit Stéphane Hessel, que també està indignada i que sosté que la revolta “es veia vindre”. Una indignada gran que, això sí, guarda amb coqueteria el secret sobre la seua data de naixement algun dia del segle passat a l'Atzúvia. Una artista a temps complet.